

інноваційного зростання. *Випереджаючий інноваційний розвиток: теорія, методика, практика* : монографія ; ред. Н. С. Ілляшенко. Суми : Триторія, 2018. С. 116–136.

9. Кобелева Т. О. Комплаєнс як категорія економічної безпеки промислового підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2018. № 6 (40). С. 52–59.

Глізнуца Марина Юрївна

канд. екон. наук, доцент

Крамської Дмитро Юрійович

канд. екон. наук, доцент

Кучіна Світлана Едуардівна

канд. екон. наук, доцент

Перерва Петро Григорович

д-р екон. наук, професор

ORCID ID: 0000-0002-6256-9329

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

м. Харків, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ВИДІВ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ БІЗНЕС-ПРОЕКТІВ В АПК

Проблема економічної ефективності міжнародних управлінських бізнес-проектів сільськогосподарського виробництва хвилювала людство протягом всієї історії. Але особливо гостро вона загострилася з розвитком товарного виробництва. В економічній літературі існує безліч наукових праць, які відображають ті чи інші аспекти критеріїв і показників ефективності міжнародних управлінських проектів в АПК [1–9]. Однак повної ясності у визначенні самого поняття на сьогоднішній день досягнуто не було. Така ситуація пояснюється тим, що саме поняття тісно пов'язане з державною політикою і методами виробництва на мікрорівні і організаційно-правовими формами виробництва на макрорівні. Залежно від позиції, з якої слід розглядати проблему, формується відповідне розуміння

Деякі економісти при розгляді ефективності сільськогосподарського виробництва поряд з виробничо-технологічною, виробничо-економічною і соціально-економічною ефективністю виділяють також еколого-економічну ефективність, в тому числі аспекти, пов'язані з впливом виробництва на навколишнє середовище. Для їх оцінки використовуються показники

рентабельності витрат, пов'язаних з усуненням або запобіганням забруднення і руйнування природного середовища, а також втрат сільськогосподарської продукції внаслідок погіршення економічного стану навколишнього середовища [8]. При вивченні ефективності сільськогосподарського виробництва необхідно виходити з розуміння того, що воно являє собою складну багатоцільову, що розвивається систему, що складається з функціональних і організаційних підсистем. Функціональні підсистеми (технологічна, соціальна, екологічна, економічна) виражають зміст сільськогосподарського виробництва, його стадії, організаційні підсистеми – форму їх функціонування. Функціональним підсистемам сільського господарства відповідають різні види ефективності: технологічна, соціальна, екологічна, економічна.

Технологічна ефективність міжнародних управлінських бізнес-проектів в АПК широко використовується для оцінки фактичного процесу виробництва, переробки, транспортування і зберігання сільськогосподарської продукції та продуктів харчування. Критерієм технологічної ефективності міжнародних управлінських бізнес-проектів в аграрному секторі є ступінь розвиненості системи сільськогосподарського виробництва. Соціальна ефективність міжнародних управлінських бізнес-проектів відображає рівень сукупного доходу, заробітної плати, демографічні показники відтворення населення, обсяг платних послуг на одну особу, співвідношення загальних реальних доходів громадян і прожиткового мінімуму. Екологічна ефективність міжнародних управлінських бізнес-проектів характеризується рівнем використання природних матеріальних ресурсів, проблемою їх відновлення і раціонального використання, підвищенням екологічності та зниженням екологічної ємності продукції, підвищенням екологічної та економічної ефективності.

Економічна ефективність міжнародних управлінських бізнес-проектів в АПК відображає ступінь реалізації економічних інтересів. У сільськогосподарському виробництві це ефективність виробничого процесу, співвідношення між досягнутими результатами і витратами на життя і втілену працю, що відображає, в свою чергу, ступінь досконалості виробничих ресурсів і ефективність їх використання [3]. Найважливішою економічною категорією, що відображає комплекс умов функціонування продуктивних сил і виробничих відносин в сільському господарстві, є ефективність. На різних етапах розвитку галузі робилися спроби розробити і чітко визначити умови, виконання яких забезпечило б ефективне ведення сільськогосподарського виробництва.

Національна економічна ефективність міжнародних управлінських бізнес-проектів сільського господарства відображає ступінь задоволення потреб країни в сільськогосподарській продукції, в забезпеченні продовольчої безпеки.

Регіональна ефективність міжнародних управлінських бізнес-проектів сільського господарства відображає рівень використання аграрного потенціалу регіону, ступінь розвитку регіональних систем землеробства і тваринництва, агропромислового виробництва і на цій основі рівень задоволення потреб населення в сільськогосподарській продукції, продуктах харчування за рахунок власного виробництва. Госпрозрахункова (комерційна) ефективність міжнародних управлінських бізнес-проектів сільського господарства відображає можливість відтворення сільської соціально-територіальної громади, природної сфери [1, 8].

При розгляді ефективності міжнародних управлінських бізнес-проектів сільськогосподарського виробництва необхідно виходити з розуміння того, що воно являє собою складну багатоцільову, відкриту систему, що складається з функціональних і організаційних підсистем. Так, підсумковим показником економічної ефективності міжнародних управлінських бізнес-проектів слід вважати рівень використання ресурсів або рівень ефективності сільськогосподарського виробництва по організаціях або по районах в залежності від об'єкта дослідження.

Список використаних джерел

1. Кобелева Т.О. Комплаєнс-контроль інноваційної діяльності підприємства. *Інструменти та методи комерціалізації інноваційної продукції* : монографія ; заг. ред. С. М. Ілляшенко, О. А. Біловодська. Суми : Триторія, 2018. С. 85–105.
2. Кобелева Т. О. Комплаєнс як категорія економічної безпеки промислового підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2018. № 6 (40). С. 52–59.
3. Determination of marketing characteristics of market capacity for electrical automation / P. G. Pererva et al. *Marketing and Management of Innovations*. 2017. № 3. С. 79–86.
4. Шаульська Л. В., Кобелева Т. О., Перерва П. Г. Дослідження впливу підприємницьких ризиків на сталий розвиток. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2023. № 3 (181). С. 14–23.
5. Kocziszky G., Veres Somosi M., Kobielieva T. O. Compliance risk in the enterprise. *Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард–2017»* : XVIII Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. Харків : НТУ «ХП», 2017. С. 54–57.
6. Шаульська Л. В., Кобелева Т. О., Перерва П. Г. Формування та використання системи моніторингу підприємницьких ризиків як запорука сталого розвитку бізнес-структур. *Економіка і організація управління*. 2023. № 1 (49). С. 34–44.

7. Modeling the marketing characteristics of market capacity for electrical automation / P. G. Pererva et al. *Marketing and Management of Innovations*. 2017. № 4. С. 67–74.

8. Technology transfer / P. G. Pererva et al. Kharkiv-Miskolc : NTU «KhPI», 2012. 668 p.

9. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobielieva T. A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.

10. Tkachova N. Formation of competitive advantages of machine-building enterprises on the basis of the benchmarking concept. *International Marketing and Management of Innovations*. 2021. № 6. 10 p.

Грановська Людмила Миколаївна

д-р екон. наук, професор

ORCID ID: 000-0001-7021-3093

Іванов Володимир Ілліч

здобувач вищої освіти доктора філософії

ORCID ID: 0000-0003-0601-369X

Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства НААН
м. Одеса, Україна

ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ НЕДОСТАТНЬОГО ПРИРОДНОГО ЗВОЛОЖЕННЯ

Пріоритетами державної політики є стратегічні цілі відновлення сільського господарства, які розроблені Національною радою з відновлення України від наслідків війни і представлені у вигляді Проекту Плану відновлення України. Матеріали робочої групи базуються на ключових викликах, можливостях та обмеженнях і включають стратегічні цілі, завдання та етапи відновлення України за напрямом «Нова аграрна політика» [1, с. 3–6]. Реалізація цих стратегічних цілей відновлення аграрної економіки розрахована на період з 2022–2032 рр. Відновлення передбачатиме не лише подолання прямих наслідків війни, але й комплексний план (стратегію) розвитку держави в середньостроковій перспективі.

Україна може скористатись можливостями, що створює повоєнне відновлення, для того, щоб закласти основи майбутнього «зеленого» зростання. Тому ключовими стратегічними цілями є: збереження економічного потенціалу аграрного сектора, його відновлення та стрімке зростання, які направлені на забезпечення продовольчої безпеки, розвиток біоенергетики з урахуванням